

EXISTENCIA A CHARAKTERISTIKA ZLÉHO

Ľudia v otázke zlého ducha zvyčajne upadajú do dvoch extrémov:

- berú ho príliš vážne (za všetkým vidia diabla)
- neberú ho na vedomie vôbec (robia si z neho žarty).

Existencia Zlého

Existenciu diabla nemôžeme dokázať ľudským rozumom. Tí, ktorí vyhlasujú, že diabol neexistuje, lebo veda to nedokázala – prichádzajú s povrchným argumentom, lebo veda dokazuje len to, čo sa dá vnímať zmyslami (empiricky skúmať). Na túto otázku nám veda odpoveď nedá. Jeho existenciu môžeme dokázať len pomocou **Božieho zjavenia** (je veľa priamych aj nepriamych dôkazov). V SZ niet veľa zmienok o diablove, ale v NZ sa spomína **asi 300 krát**.

Tu sú niektoré citáty:

„Tu v ktorýsi deň prišli Boží synovia a postavili sa pred Pána. S nimi prišiel aj satan. Satan sa vzdialil spred Pánovej tváre a ranil Jób ...“ (Jób 1, 6 - 12. 2, 1 - 7)

„Potom Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal ...“ (Mt 4, 1 - 11)

„Keď prišiel na druhý breh do gadarského kraja, vybehli oproti nemu dvaja posadnutí zlými duchmi; vyšli z hrobov a boli takí zúrivi, že sa nik neodvážil chodiť tou cestou. Zrazu skríkli: „Čo ťa do nás, Syn Boží?! Prišiel si sem predčasne nás mučiť?“ (Mt 8, 28 - 29)

„Potom povie aj tým, čo budú zľava: „Odídte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa, ktorý je pripravený diablove a jeho anjelom!“ (Mt 25, 41)

„...vyhnať mnoho zlých duchov a nedovolil im hovoriť, lebo ho poznal.“ (Mk 1, 34)

„Šimon, Šimon, hľa, satan si vás vyžiadal ...“ (Lk 22, 31 - 32)

„Pri večeri, keď už diabol vnukol Judášovi, synovi Šimona Iškariotského, aby ho zradil ... A hneď po tejto smidke vošiel do neho satan.“ (Jn 13, 2. 27)

„...smrťou zničil toho, ktorý vládol smrťou, čiže diabla.“ (Hebr 2, 14)

„Váš protivník, diabol obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral...“ (1 Pt 5, 8)

„Na nebi sa strhol boj: Michal a jeho anjeli bojovali proti drakovi. Bojoval drak i jeho anjeli, ale neobstáli a už nebolo pre nich miesto v nebi. A veľký drak, ten starý had, ktorý sa volá diabol a satan, čo zvädzal celý svet, bol zvrhnutý; zvrhnutý bol na zem a s ním boli zvrhnutí jeho anjeli ... Beda však zemi i moru, lebo zostúpil k vám diabol, plný zlosti, lebo vie, že má málo času.“ (Zj 12, 7 - 9. 12)

Čo hovorí Cirkev na túto tému?

Vždy učila, že diabol jestvuje a bojovala proti tým, ktorí ho robili rovným Bohu. Je veľmi ťažké nájsť čo len jedného medzi cirkevnými otcami, ktorí by o ňom nehovoril. II. vatikánsky koncil spomína diabla 18 krát:

celé ľudské dejiny preniká tvrdý boj proti mocnostiam temnosti, ktorý sa začal hneď od počiatku sveta a potrvá - ako hovorí Pán - až do posledného dňa ... GS 37

... rozhodol sa vstúpiť do ľudských dejín novým a definitívnym spôsobom, pošlúc svojho Syna v našom tele, aby skrze neho vytrhol ľudí z moci tmy a satana ... AG 3

Zlý duch existuje. Učí nás o tom BS i Cirkv.

Kto je Zlý?

Je **osobou**¹ - **má rozum a vôľu**, nie nejakou silou či negatívnou energiou.

Je Božím stvorením – nie je všade prítomný, jeho moc je obmedzená.

Je čistým duchom - anjelom, nemá telo. Svoje schopnosti používa bezprostredne, nie ako človek cez telo. Preto nepodlieha zákonom matérie a fyziky, ale nemôže prekročiť svoju vlastnú prirodzenosť.

Jeho podstatou je nenávisť (opak podstaty Boha - láska).

Existuje obrovská **armáda nečistých duchov**. Jestvuje medzi nimi hierarchia. Každý z nich **má svoje meno a poslanie** – konanie zlých skutkov v akejkolvek podobe: závisť, modloslužba, sexuálna zvrátenosť, a pod..

Pôvodne boli dobrými anjelmi, ale odmietli oslavovať Boha a na jeho miesto postavili seba. Týmto popreli, že len Bohu sa treba klaňať, vzdávať mu úctu a prejavovať mu poslušnosť. Ako náhle sa rozhodli, že budú oslavovať seba, stratili Božiu milosť a upadli do temnoty svojej vlastnej pýchy.² Od tohto okamihu žijú a naveky budú žiť v atmosfére nenávisti voči Bohu a taktiež voči človeku. **Uznávajú, že ich odsúdenie je spravodlivé**. Ba dokonca **vedia aj o Božom milosrdenstve**, ale **kvôli svojej vlastnej pýche sa nikdy nepokoria a nebudú prosiť Boha o odpustenie**. Ako čistí duchovia sa dopustili jedného nezvratiteľného rozhodnutia, preto ich osud je nezmeniteľný.

Zlý a jeho duchovia svojim rozhodnutím stratili všetko nadprirodzené, čo do nich Boh svojou milosťou vložil, ale nestratili svoju anjelskú prirodzenosť, a teda schopnosti, ktoré patria k ich prirodzenosti. A sú to:

1. inteligencia - rozum

¹ Každá osoba (ľudská) je individuálna, ale v prípade zlého ducha túto individuálnosť musíme chápať ináč ako u človeka. Často pri exorcizmoch duch o sebe hovorí: „ja“ ale aj „my“, „Beriem ho zo sebou ... sme tak silní ako smrť ... všetci sme jedným ... je len jeden ...“ Ide teda o existenciu akejsi spoločnej identity, ktorá však umožňuje im zachovať si odlišnú osobnosť, ale s rovnakou zodpovednosťou i cieľom.

² Práve toto počínanie aktualizovalo možnosť, ktorá sa implicitne nachádzala v slobode – peklo.

Ich inteligencia je úmerná stupňu v hierarchii usporiadania (pri exorcizmoch sme svedkami gradácie ich inteligencie).

Nepoznajú budúcnosť človeka (... *hovoríme tajomnú Božiu múdrosť, ktorá bola skrytá ... Nik z kniežat tohto veku ju nepoznal. Ved' keby ju boli poznali, nikdy by neboli ukrižovali Pána slávy.* 1 Kor 2, 7 - 8). Ale majú nezvyklú možnosť vidieť a využívať skutočnosť – nepochybne poznajú dôsledky dedičnosti, najhlbšie aspekty stavby nášho organizmu i psychiky; poznajú osoby, ktoré sú voči nám v nepriateľskom vzťahu, s určitou presnosťou vedia predvídať konanie človeka v istých situáciách, a pod..

Ich deduktívne poznanie nemá univerzálny rozsah. Je obmedzené len na jednotlivé fakty. To znamená, že nie všetky hriechy, ktorých sa človek dopustí sú v dosahu diablovho poznania (to platí aj o pokušeniach). Zlý vie len o tých pokušeniach, ktoré sú spojené s jeho pôsobením (nie za každým pokušením musí byť priame pôsobenie zlého). Teda smrteľný hriech človeka diabol poznáva len na základe svojho vlastného pôsobenia v danej chvíli. Ako náhle dospeje k tomuto poznaniu, okamžite zdvojnásobuje svoje pôsobenie na fantáziu a vnímavosť, aby pobádal človeka k vzrušeniu a strate sebakontroly.

Nemajú primerané poznanie závažnosti našich hriechov. Vidia len to, čo človek robí proti Božej vôli a vnímajú tiež to, že človek sa vzd'ahuje od Boha. Zlý duch môže len cez vonkajšie prejavy usudzovať aké je vnútro človeka.

2. moc - vôľa

„Lebo nás nečaká zápas s krvou a telom, ale s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohto temného sveta, so zloduchmi v nebeských sférach.“ (Ef 6,12)

Zlý je ten kto vládne, kto panuje, je to mocná sila, autorita (porov. Jn 12, 31; 14, 30; 1 Jn 5, 19).

3. zlomyseľnosť

Zlý duch je ako lev, ktorý číha na korisť, aby nečakaným výpadom prekvapil svoju korisť (porov. 1 Pt 5, 8). Diabol napadá duše nezávisle na ich hriechoch, aj svätých, aj nevinné deti.

Je šikovný, úskočný, nebude s nami jednať priamo a otvorene. Často krát sa prezlečie za anjela svetla a použije prostriedky, ktoré nám budú imponovať.

Ma dvojakú taktiku: vyhráža sa a zastrahuje, alebo našepkáva a uspáva (falošný pokoj).

Tieto sily sú výhradne deštruktívne: milujú tmu, lož, hriech, neuznávajú žiadne mravné princípy, žiadne zásady, ani žiadne city, sú bezohľadní a idú aj „cez mŕtvoly“ za svojim cieľom.

Diablova moc a jeho pôsobenie sú obmedzené, lebo je len stvorením a môže len toľko, koľko mu Boh dovolí.

K dvom najväčším schopnostiam človeka – rozum a vôľa (nemôže poznať to, čo sa odohráva v mysli a hnutia vôle), cez ktoré pôsobí Božia milosť, aby sme postupne poznávali Boha a súčasne ho stále viac milovali – Zlý **nemá priami prístup**. Môže na nich pôsobiť len nepriamo cez **iné schopnosti**: pamäť, predstavivosť, city a s nimi spojené vášne, telo, a pod..

Zlý duch je osobou – má rozum a pevnú vôľu. Je zlomyseľný. Je ho moc je však obmedzená.

Rozdelenie zlých duchov (kategorizácia):

- duchovia okultizmu (zvyčajne majú osobné mená, zaujímajú vyššie miesta v hierarchií; je to najťažšia a najnebezpečnejšia skupina)
- duchovia hriechu a nerestí (majú mená podľa ľudských hriechov a nerestí)
- duchovia traumy (emocionálnych zranení, bránia uzdraveniu)
- duchovia predkov (majú bežné mena, zvyčajne sa predstavujú ako zosnulí príbuzní)³

Prečo útočí na človeka?

1. Cieľom stvorenia bol človek. Všetko bolo stvorené pre človeka a človek pre Boha. Teda aj anjeli boli stvorení preto, aby chválili Boha a pomáhali človeku. Boh im zveril úlohu pomáhať človeku vyzdvihnúť sa nad matériu i dočasný život. Toto majú zakódované vo svojej prirodzenosti. Padli anjeli sa však postavili proti Bohu, a teda aj proti úlohám, ktoré im zveril. Nestratili svoju prirodzenosť, tá im zostala. Ale už

³ Existujú dva teórie o týchto duchoch. Buď sú to duchovia, ktorí sa skrývajú za duše zomrelých alebo sú to duše zomrelých, ktoré nenašli odpočinok. V prvom prípade by sme mohli ich jednoducho vyhnúť. V tom druhom prípade by sme k nim nemali pristupovať ako k duchom, ale ako z zosnulým a modliť sa za ich spásu. Ako sa vyhnúť týmto problémom? Môžeme sa modliť takto: „Prikazujem ti, choď k Ježišovi Kristovi. Nech on s tebou naloží podľa milosrdenstva spravodlivosti.“ Porov. MACNUTT, F.: *Služba osvobodzenia od zlých duchu*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2009, s. 101 – 102.

namiesto lásky k Bohu i ľuďom prechovávajú nenávisť. Zvlášť nenávidia ľudské telo, lebo v ňom boli porazení Ježišom.

2. Závidia nám ľuďom, že nás Boh stvoril pre spásu. Aby sme zaujali to miesto v nebi, ktoré oni stratili. Miesto kde máme chváliť a oslavovať Boha (porov. Ž 103).

3. Vykúpením Ježiša Krista bol **človek ešte viac vyvýšený** ako v raji. A v tomto diele bol **Zlý zneužitý**. Boh využil nenávisť Zlého, ktorý zapríčinil smrť Ježiša Krista, pričom nevedel aké prinesie ovocie Ježišova smrti. To sa dozvedel až po jeho zmŕtvychvstaní. Takže Zlý vie, že bol (aj keď nepriamo) nástrojom vyvýšenia človeka a preto je veľmi nahnevaný.

4. Ježiš smrťou a zmŕtvychvstaním **určila definitívny koniec** Zlému a jeho anjelom. Oni nevedia kedy to bude, ale vedia, že to bude, a preto žijú v beznádeji.

5. Ako náhle diabol spozoruje **smrteľný hriech** u človeka, môže to byť pre neho ponukou (výzvou), aby dotyčnú osobu napadol. Táto duša je totiž bez ochrany, ktorú jej poskytuje milosť posväcujúca.

Ešte horšia je situácia človeka, ktorý sa nachádza trvale v stave ťažkého hriechu, lebo vedie život, ktorý je v rozpore s Božou vôľou.

Medzi smrteľnými hriechmi sú hriechy, ktoré zlý duch preferuje:

- **- pýcha**

Nejde o jednotlivé skutky, ale skôr o vnútornou dispozíciou mysle. Preto by sme mali neustále bdieť nad vnútornými pohnútkami a nad správaním sa voči druhým.

Pýcha **voči Bohu** je hriechom vtedy, keď si človek osobuje právo posudzovať Božie zjavenie a pravdy viery, keď pohŕda Božím zákonom alebo proti nemu brojí, keď sa posmieva posvätným veciam, keď sa stavia proti poslaniu cirkvi, a pod..

Pýcha **voči blížnemu** je hriechom vtedy, keď sa človek robí zvrchovaným sudcom jeho zlyhaní, keď druhými pohŕda a vyvyšuje sa nad nimi, keď druhých utláča a pokoruje (porov. 1 Pt 5, 5).

- **- nenávisť**

Diabol je sám plný nenávisti a túto nenávisť rozosieva okolo seba. Nenávidí Ježišov príkaz a príklad lásky k blížnemu. S nenávisťou je spojené neodpustenie.

- **- nečistota**

Nečistota nie je priamo dielom zlého ducha. Pochádza z ľudskej prirodzenosti, ktorá je pod tlakom hriechnej žiadostivosti. Je to dôsledok prvotného hriechu. Diabol sa

však vkráda a posilňuje intenzitu žiadostivosti tým, vplýva na našu obrazotvornosť, telesnosť, vonkajšie impulzy a pod..

Musíme mať jasno v tejto oblasti, lebo diabol rád vnáša zmätok. Medzi hriechy proti Božiemu poriadku v otázkach ľudskej sexualita patria predovšetkým: sexuálne súžitie pred manželstvom, používanie antikoncepcie v manželstve, narušovanie manželstva novými sexuálnymi súžitiami mimo manželstva, homosexualita (najvážnejšie prevrátenie Božieho poriadku).

- **branie Božieho mena nadarmo**

Zlozvyk, ktorý človek alebo zdedil po predkoch alebo si ho osvojil od starších osôb. Je to typický spôsob vyjadrovania zlého ducha, ktorý sa rúha Bohu.

Podľa Mojžišovho zákona bol to smrteľný hriech a mal byť potrestaný smrťou. Branie Božieho mena nadarmo a rúhanie sa je často výzvou pre zlého ducha, aby sužoval blízku osobu tomu, kto pácha uvedené hriechy.

Zlý duch chce zničiť človeka a len človeka. Chce, aby človek stratil svoju identitu Božieho dieťaťa; aby neveril, že Boh ho miluje.

Prečo to Boh dovoľí?

1. Boh dopúšťa hriech, a preto **dopúšťa** aj pôsobenie zlého ducha **ako dôsledok hriechu**, ale aj ako istý spôsob očisťovania človeka (individuálne dobro človeka).

2. Sv. Tomáš Akvinsky hovorí (STh I, 114, 1), že Boh vo svojej spravodlivosti môže dopustiť pôsobenie zlého **ako trest**. Je pravda, že zlý duch síce trestá človeka z nenávisti, ale je poslaný Bohom.

3. **Vzrast Božej chvály** a oslavy: „*videl človeka, ktorý bol od narodenia slepý. Jeho učeníci sa ho spýtali: „Rabbi, kto zhrešil - on, alebo jeho rodičia -, že sa narodil slepý?“ Ježiš odpovedal: „Nezhrešil ani on ani jeho rodičia, ale majú sa na ňom zjaviť Božie skutky.* (Jn 9, 3).

4. Potvrdenie **pravdivosti viery**: konkrétne ide o reakcie zlých duchov na sviatosti, sväteniny, posvätné miesta a veci.

5. **Svedectvo** pre ľudí: obrátenie príbuzných a blízkych sužovanej osobe.

Boh dopúšťa pôsobenie zlého ducha ako následok hriechu a ako potvrdenie pravdivosti viery.

PÔSOBENIE ZLÉHO A OCHRANA

Atakuje nás v troch oblastiach:

1. V duchovnej sfére (vzťah k Bohu)

Napríklad bráni nám modliť sa - podsúva nám veľa práce, záujmov; vyvoláva v nás pochybnosti, beznádej, zúfalstvo, depresie, pocity, že Boh nás nevypočuje, že nás nechá sa trápiť; ukazuje nám naše hriechy a nahovára nám, že Boh nás nemá rád, a pod.. Odrádza nás od sviatosti zmierenia – nechod' na spoveď, budeš sa hanbiť pred kňazom, a pod..

2. Chce rozbiť naše vzťahy

Využíva k tomu majetok, peniaze - našu prirodzenú túžbu po vlastníctve alebo moci premení na nezriadenú, a pod..

3. Útočí v chorobe a v hodine smrti

Napríklad zúfalstvo, beznádej a túžba po zdraví ma ženie k rôznym liečiteľom (rodičia a choré dieťa), a pod..

Pôsobí na:

- - myseľ (podsúva myšlienky proti Bohu a zvädza ťa, aby si im veril);
- - srdce (túžby - čo je v ňom, to z neho vyteká);
- - telo (fyzické i psychické zdravie, fixácia);
- - materiálne zabezpečenie (majetok, financie, strašidelné domy);
- - najbližších (choroba, nešťastie, smrť vyvoláva sklúčenosť a bezmocnosť).

Spôsoby útoku

Rozlišujeme: pokušenie, útlak, sužovanie (vexácia), napádanie (manifestácia), posadnutie.

A. POKUŠENIE

V pokušení **sa diabol snaží o to, aby sme robili veci, ktoré robiť nesmieme. Alebo sa snaží zabrániť nám v tom, čo robiť máme.**

Budeme **pokúšaní** a zvlášť v období krízy našej viery – **skúšky**. Boh dopúšťa skúšky, aby upevňoval a preveroval vernosť svojich detí. Ide o choroby, nepochopenie,

pokorenie, zvraty v živote, a pod. Tieto udalosti nie sú samoučelné, ich cieľom je posvätenie človeka a jeho duchovný rast (Jób, Tobiáš).

Diabol sa ale snaží Boží zámer prekrútiť. Namiesto toho, aby sa skúška stala prostriedkom očistenia a rastu, môže človeka uvrhnúť do horkosti, šomrania, preklínania, ba dokonca ho môže postaviť aj proti Bohu. Vstupuje do vnútorných hnutí (hriešnych žiadostivosti) a zosilňuje ich. Pokúša sa aj zatemniť spomienku na Božie prikázania a večnú spásu. Pôsobí na psychiku človeka a pobáda ho, aby na prvé miesto vo svojom živote postavil pôžitok (stáva sa drogou).

Nie každé pokušenie prichádza od diabla. Môžu nás pokúšať napríklad priatelia, kolegovia a pod. Pokušenie môže pochádzať z nejakých starých neuzdravených rán.

Určite sa diabol snaží nás pokúšať, ale nie každé pokušenie je priamo v jeho réžii. Nie **všetko v mojom živote je skúškou** od Boha. Napríklad rôzne psychologické a fyzické podnety, hnutia našej obrazotvornosti (žiadostivosť tela, túžba očí, pýcha života) pochádzajú z nás (porov. Mt 15, 19).⁴

Konkrétne spôsoby pokušenia: žiadostivosť, obviňovanie, klamstvo.

Musíme však rozlišovať či skutočne ide o pôsobenie diabla alebo o našu nezriadenú túžbu, ktorá bola dlho uspokojovaná.

Žiadostivosť⁵

1. žiadostivosť tela

Napr. hlad, smäd, spánok, zábava, diskotéka, sex, a pod. Všetko sú to dobré veci, ale nesmú byť cieľom samým o sebe. Nesmieme ich posúvať za hranice Božej vôle.

2. žiadostivosť očí

Láska ku krásnym veciam, túžba po krásnych veciach. Záluba v kráse nie je zlá. Boh je krásny, a preto aj všetko stvorenie je krásne. Ale vašeň vlastniť a hromadiť krásu

⁴ Pokušenia môžu pochádzať z ľudskej prirodzenosti, ktorá je oslabená dedičným hriechom.

⁵ V troch oblastiach zviedol had Evu: videla strom s plodmi dobrými na jedenie (telo); lákavý pre oči (oči); sľubujúci vševedúcnosť (pýcha a moc) (por. Gen 3, 6). Podobne Satan pokúšal aj Krista na púšti: nech premení kamene na chlieb (telo); nech sa vrhne z chrámu, aby ukázal kto je (pýcha); nech si vezme nádheru pokladov a kráľovstiev sveta (oči, pýcha, moc). (por. Mt 4, 1 - 11)

nás môže zničiť, lebo nás nenápadne odvádza od Božieho slova a naštrbuje našu dôveru. Hľadáme, čo je pre nás dobre, nie však podľa Boha, ale podľa seba. Siahame po všetkom, čo môžeme získať vo viere, že to potrebujeme a v klamstve, že Boh chce, aby sme to mali.

3. pýcha

Je spojená s ctižiadosťou. Boh do nás vstúpil túžbu vyniknúť, aby sme smerovali ďalej a dosiahli viac. Ale keď má začne ovládať, stáva sa zlou. Dokonca môžem sa ospravedlňovať tým, že chcem vyniknúť pre Krista, ale vlastne chcem dokázať niečo sebe i druhým. Pýcha nás odvádza od uctievania Boha a chce zničiť našu poslušnosť voči nemu tým, že nám ponúka vziať život do svojich rúk.

Obviňovanie

Zlý nás bude obviňovať a to aj pred Bohom (porov. Zach 3, 1; Zj 12, 10). Napríklad pri modlitbe nás napadne aký sme zlý, čo všetko zlé sme urobil, čo sme mali urobiť a neurobili sme, a pod. Pocity viny nás tak ochromia, že nebudeme mať odvahu sa modliť. A potom si začneme namýšľať, že Boh nás nemôže prijať, že nás nemá rád. Strácame odvahu a istotu. Obviňovaním zlý duch oslabuje našu bojaschopnosť (príklad: masturbácia - znechutenie).

Vina, ktorú cítiš môže pochádzať z dvoch zdrojov: od DS alebo diabla. Nepriateľ nás *obviňuje*, Duch Boží nás usvedčuje. Aký je v tom rozdiel? DS nám ukazuje hriechy, aby nás priviedol k pokániu. Nepriateľ sa snaží zničiť náš vzťah s Pánom cez pocit nehodnosti a zlyhania. Môže byť pravda, že moje hriechy a zlyhania sú pravdivé, ide však o to, kto a s akým cieľom mi ich ukazuje.⁶

Klamstvo

Diabol klame. Oklamal Evu. Ježiš o ňom povedal, že prišiel aby *kradol, zabíjal a ničil* (Jn 10, 10), že je *klamár a Otec lži* (Jn 8, 44). Pavol zase o ňom píše ako o bohu tohto sveta, ktorý *oslepil myseľ ľudí, aby im nevzišlo svetlo slávy evanjelia* (2 Kor 4, 4).

⁶ Existuje aj pocit **falošnej viny**: cítiš vinu, aj keď k tomu nemáš dôvod. **Svedomiu nemôžeš automaticky dôverovať**. Ono je totiž pádom človeka pokrivené. Napríklad pokojne môžem žiť s hriechom, o ktorom sa domnievam, že to nič nie je. Chýba mi o tom poznanie. A naopak, môžem byť veľmi citliví na bezvýznamné maličkosti, ktoré hriechom nie sú. Svedomie kresťana funguje správne len pod vytrvalým svetlom Božieho slova. Musí ním **byť formované**.

Chce nás oklamať. Nahovára nám napríklad: *malo sa snažíš, dnes si zasa bol roztržitý v modlitbe, dnes si nepomohol, Boh Ťa nemá rád... Boh ti toto nikdy neodpustí... Ak by Ťa Boh miloval, tak by vypočul všetky tvoje modlitby... Nepočuješ Boží hlas, nie si jeho dieťa...*

Zlý nám chce nahovoriť, že Božia vôľa pre nás nie je dobrá; že je veľmi ťažko uskutočniteľná; že svet nám ponúka toľko krásnych a príjemných vecí, a pod..

Výsledkom uverenia klamstvu budú rôzne druhy depresí, hnev, zúrivosť, sebaľútosť, citlivosť, podráždenosť, myšlienky na samovraždu a pod..

Ako sa brániť proti pokušeniam?

Ježiš zažil všetky pokušenia, ale nezhrešil (porov. Hebr 2, 18; 4, 15). Preto sa nemusíme pokušenia báť ani my. Ak sa pokušenie objaví v našich myšlienkach alebo pocitoch ešte nie je hriechom. Hriechom sa stáva až keď sa myšlienkami začneme zaoberať a rozvíjať ich a podľa pocitov konať alebo ich v sebe živiť. Nie je teda **dôvod k strachu**. Pokušenie stačí **odmietnuť**.⁷

Pokušenie však nie je ani **dôvodom na ospravedlňovanie sa**. Výhovorka typu *nemôžem za to, bolo to silnejšie ako ja* neobstoí. Pred Bohom sa takto obhajovala Eva: *had ma naviedol, i jedla som* (Gen 3, 13). Boh neprijal toto ospravedlnenie. My totiž **nie sme povinní zhrešiť**. A ak sa tak stane, Boh očakáva od nás pokánie: vyznanie a prosbu o odpustenie (ľútosť).

Pokušeniu sa máme vyhýbať – utekať pred ním: nechodme tam, kde vieme, že budeme pokúšaní (do krčmy, baru, na diskotéku, a pod.); nerobme to, čo vieme, že nás zvádza na hriech (pozeranie televízie, internet, a pod.). To platí vo všetkých oblastiach života. Ak nás pokušenie prepadne, použime tú istú **zbraň** ako Ježiš: *meč Ducha, ktorým je Božie slovo* (Ef 6, 17).

Liek na obviňovanie a klamstvo - pocit viny: Robme pokánie – vyznajme svoj hriech a prosme o odpustenie.⁸ Potom znovu môžeme pokojne tráviť čas s Bohom. Ak

⁷ Zvyčajne však pokušenia v sebe len potláčame. Je to veľmi ťažká cesta, lebo čím viacej niečo v sebe potláčam, tým viacej sa to objavuje, ba niekedy doslova až útočí na mňa. Lepšou cestou je zamerať sa v danej chvíli na niečo pozitívne a to v sebe rozvíjať.

⁸ Zvyčajne v takýchto prípadoch sa snažíme za každú cenu byť lepšími: prísnejšie pokánie, viac modlitieb a pod. Ale to je omyl. Hriech neodčiníme. Hriech máme vyznať a potom žiť podľa Božích prikázaní a BS. Ak sa snažíme zaslúžiť si odpustenie, budeme naďalej zlyhávať a cítiť sa stále previnilo. Božia

pocity viny ostávajú a ochromujú nás, tak vedzme, že je to zlý duch. V takomto prípade ho pošleme preč v Ježišovom mene: *V mene Ježiša Krista zlý duch odíď odo mňa.*

Vzoprime sa zlému duchu a on utečie od nás (porov. Jak 4, 7). Nenechajme sa trápiť zlým duchom, lebo budeme neustále spochybňovaní: *Mal som čistý úmysel? Vyznal som sa dobre? A pod..*

Aby sme obstáli v pokušeniach usilujme sa o DŽ: osobná modlitba, BS, sviatosti.

B. ÚTLAK

Diabol sa snaží nájsť moje slabé miesto, slabosť.

Každý máme nejaké slabé miesta. A on ako dobrý generál sa snaží namieriť útok na to miesto, kde obranu môže ľahko prelomiť. Možno, že sme slabí a prepadáme závidi alebo žiarlivosti, ctižiadostivosti alebo odmietaniu; možno prepadáme niečomu v oblasti sexuality; prepadáme pýche, agresivite, a pod.. Teda zvládame život po všetkých stránkach, ale pokiaľ ide napríklad o závisť, tak tam upadáme často. Každý môžeme mať takúto slabú oblasť a pozorovať, že diabol na nás práve v tejto oblasti tlačí. Je to podobne ako v boxe: ak som v ringu a vidím, že môj protivník má nejakú ranu na tvári, tak sa ho snažím udrieť do rany, aby som ho ľahšie dostal na zem; tam je zraniteľnejší; tam mu spôsobím väčšiu bolesť. A toto môžeme pozorovať na sebe i na iných.

Veľkou oblasťou, kde diabol na nás tlačí v našom živote je **neodpustenie**. Prečo? Lebo on veľmi dobré vie, čo Ježiš povedal: „*Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať ... aby všetci boli jedno, ako ty, Otče vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal*“ (Jn 13, 35; 17, 21). Takže diabol vie, že ak bude chýbať láska, tak svet nespozná, že Ježiš je Mesiáš. Preto sa veľmi usiluje o to, aby zničil lásku a jednotu medzi nami; aby vniesol medzi nás rozdelenie. Jeden z najväčších diabolských útokov je proti láske – rozbíjanie manželstiev a rodín.

Ako sa brániť proti útlaku?

Úsilie o DŽ: osobná modlitba, BS, sviatosti.

odpoveď na také svedomie je smrť Božieho Syna. Uvedom si, že Otec ťa nevíta ako svoje dieťa preto, že si sa dost snažil; nevíta ťa preto, že máš byť na čo hrdý. Víta ťa preto, že Jeho Syn zomrel za teba.

Jedným zo znamení, ktoré budú sprevádzať tých, ktorí uveria v Krista, bude to, že v jeho mene budú vyháňať zlých duchov (porov. Mk 16, 17 - 18). Ježiš tu kladie podmienku: tých, ktorí uveria. Vidíme teda, že Ježiš dáva túto autoritu všetkým, ktorí budú v neho veriť. Ak ide o vyhánanie zlých duchov z iných ľudí, tak Cirkev obmedzila túto autoritu len pre exorcistov. Ale teraz hovorím o tom, že túto moc vzťahujem voči sebe samému: vyhánanie démonov zo seba. Máme plnú autoritu v tom, aby sme vyhánali démonov, ktorí útočia na nás. A môžeme to robiť pomocou **autoexorcizmu**.

Praktický: Predstavte si, že cítite útok na svoju sexualitu alebo akúkoľvek oblasť osobnosti – hnev, žiarlivosť, a pod.. Choďte k sviatosti zmierenia a na sv. prijímanie (sme skutočne najviac naplnení Bohom). Potom vstúpte do zápasu s diablom v modlitbe príkazu: „*V Ježišovom mene ti nečistý duchu prikazujem, aby si odišiel!*“⁹

Môžeme pomenovať toho zlého ducha, ktorý na nás útočí. Môže byť duch nečistý, duch hnevu, duch závesti, duch pýchy, duch žiarlivosti a pod..

Ježiš nás poučuje, že ak vyženieme démona s nejakého priestoru, tak zostáva ešte po ňom prázdne miesto a zlý duch sa môže vrátiť. A dokonca môže prísť s ďalšími siedmymi, ktorí sú horší ako on (porov. Mt 12, 43 - 45). Preto je dôležité, aby sme náš vnútorný dom nenechali prázdny. Keď teda vyháname zlého ducha, musíme zároveň prosieť DS, aby prišiel a natrvalo prebýval v našom vnútornom dome.

Konkrétne: ak vyháname zlého ducha nečistoty, tak potom prosíme DS - ducha čistoty, aby obsadil túto izbu môjho srdca; ak vyháname zo svojho vnútra zlého ducha pýchy, tak potom vzývame DS - ducha pokory, aby prebýval v našej duši; a pod..

Okrem toho, môže aj kňaz vo sviatosti zmierenia z moci (autority) svojho kňazstva (svätenia) predniesť nad človekom modlitbu oslobodenia.¹⁰

Musíme poznať tento spôsob útoku, lebo každého z nás sa diabol snaží takto utláčať.

C. SUŽOVANIE (VEXÁCIA)

⁹ Prikazujem, lebo mi dal k tomu Ježiš moc. Je to znak toho, že som uveril. Vyháňam démona, lebo som pokrstený. A konám to v Ježišovom mene.

¹⁰ Všetci kňazi pri sviatosti zmierenia sú zároveň exorcistami. Pri udeľovaní sviatosti zmierenia udeľujú niečo viac ako exorcizmus (svätenina). V tej chvíli disponujú najväčšou autoritou, ktorú voči zlému vôbec máme.

Diabol sa snaží z vonku otočiť na človeka a zjavuje sa mu v rôznych podobách, aby ho zastrašil, vyrušil, znepokojil, a pod..

Príklad: sv. P. Piovi sa diabol zjavoval v podobe zlého psa; sv. Jána z Arsú takto diabol strašil v noci. Mohli sme to vidieť aj vo filme *The Exorcism of Emily Rose*. Často sa s týmto stretávajú exorcisti, na nich takto zlý duch útočí.

Je to oveľa silnejšie pôsobenie zlého ducha ako pri bežnom pokušení a pôsobí súbežne s pokušením. **Cieľom** je odtrhnutie alebo aspoň oddialenie človeka od Boha, či už radikálne, psychologicky alebo mravné.¹¹ Ma **viest' k tomu**, aby človek nevenoval dostatočnú pozornosť pokušeniam k hriechu. Sužovaní ľudia sa zameriavajú veľmi silne na svoje súženie a pritom mnohí z nich žijú v hriechu a nič s tým nerobia. Pokiaľ takýto človek nebude robiť pokánie, tak akékoľvek pomoc aj exorcistu je zbytočná.

Musíme tu však byť opatrní a rozlišovať. Lebo v mnohých prípadoch sa jedná len o halucináciu alebo ilúziu; vo väčšine prípadov to nie je skutočná vexácia, ale psychické procesy v človeku. Teda, ak niekto príde a hovorí o tom, že sa mu zjavuje diabol, tak nemôžeme hneď vyhlásiť, že skutočne to je diabol. Musíme rozlišovať, a to si vyžaduje aj určitý čas.

Ako sa brániť proti vexácii?

Úsilie o DŽ: osobná modlitba, BS, sviatosti. Používať autoexorcizmus. Nevenovať pozornosť týmto javom, nakoľko sa to len dá. Skúmať či nežijem v hriechu, ak áno, robiť pokánie.

Zvyčajne sužovaní ľudia potrebujú pomoc niekoho blízkeho, kto ich bude povzbudzovať a modliť sa s nimi. Potrebujú mať stáleho spovedníka, ktorý sa bude pravidelne s nimi modliť za oslobodenie.¹² Vyhľadať aj pomoc psychológa a psychiatra.

¹¹ Všetky vymenované fakty prenikajú celú ľudskú bytosť a bránia jej: v normálnom rozvíjaní intelektuálnych alebo profesionálnych aktivít, v odpočinku, narušujú rodinný i spoločenský život. Človek vystavený súženiu nie je schopný jasne sa orientovať smerom k Bohu, nedokáže sa modliť a nenachádza vnútorný pokoj. Nie je schopný sa vždy brániť tomuto útlaku. Nie je jednoduché stanoviť diagnózu, lebo pôsobenie zlého je často zmiešané so zlým pôsobením ľudí, s psychickými chorobami, ťažkými frustráciami, nedostatkom lásky, mnohé môžu pochádzať aj z našej ťažkej povahy. Platí tú kritérium: tento nepriaznivý stav vnímame ako radikálnu zmenu (on vôbec taký nebol, čo sa stalo) a nemôžeme ho vysvetliť prirodzenými príčinami (lekár, psychológ, psychiatier).

¹² Napríklad tzv. *Menšie exorcizmy* z obradov *Uvedenia dospelých do sviatostného života* a mazanie olejom katechumenov.

D. NAPADANIE (INFESTÁCIA)

Diabol sa snaží útočiť na človeka skrze materiálne veci - majetok. Sú to zvyčajne veci, ktoré danému človeku patria: Napríklad počujeme nejaké kroky v dome; počujeme buchot, vízganie; vidíme ako sa niečo v dome začne hýbať – nábytok, a pod. (strašidelné domy). Môže sa to diať hlavne tam, kde sa vykonávala mágia alebo iné okultné praktiky, či satanistické rituály.

Aj tu musíme opatrní a rozlišovať, lebo niektoré z týchto vecí patria do oblasti psychiatrie. Napríklad v tom dome žije nejaký chlapec alebo dievča v puberte. Ta osoba môže tak silne prežívať svoju pubertu, že sa to prejaví magnetizmom - v tom zmysle, že priťahujú zvláštne javy. Tento telesný magnetizmus vyprchá ako náhle vyjde človek s puberty.

Ako sa brániť proti infestácií?

Úsilie o DŽ: osobná modlitba, BS, sviatosti. Používať autoexorcizmus. Nechať si požehnať dom kňazom¹³. Používať sv. vodu, soľ a iné predmety. Prípadne požiadať o exorcizmus miesta.¹⁴

E. POSADNUTOSŤ

Je to veľmi vzácny a výnimočný jav; existuje, ale nie je taký častý.¹⁵ Dochádza k nemu, len ak človek dá diablu k tomu výslovný súhlas, alebo ak rodičia zasvätia svoje dieťa satanovi. K posadnutiu dochádza postupne, nie naraz. Spočiatku si to človek ani neuvedomuje, že sa s ním niečo deje.¹⁶

¹³ Existujú špeciálne modlitby, ktoré sa pridávajú k obradom požehnania domu, ak sa vyskytujú manifestácie. Môže sa ich modliť každý kňaz.

¹⁴ V rímskom rituáli jestvuje obrad exorcizmu nielen nad osobami, ale aj nad miestami. Môže ho vykonať kňaz s povolením ordinára. Pozri *Appendices I. V: Rituale romanum. De Exorcismis et supplicationibus quibusdam*. Vatican 1998, s. 71 – 77.

¹⁵ Dôkazom je aj to, že Cirkev vydala nedávno nové pokyny k exorcizmu. Aj súčasný pápež (v r. 2006) prišiel pozdraviť exorcistov, ktorý mali stretnutie v Ríme. Povzbudil ich v náročnej službe a požehnal im, aby naďalej konali túto službu vo svetle Cirkvi.

¹⁶ **Exorcizmus Emily Ross** (V moci diabla): film je založený na skutočnom príbehu, ktorý sa odohral v 70-tych rokoch v Nemecku. Hlboko veriace dievča Anneliese Michel (nar. 21. 9. 1952 v Klingenbergu, Nemecko, + 1. 7. 1976), pochádzajúce zo zbožnej katolíckej rodiny, v r. 1970 náhle ochore. Trpí na symptómy podobné epileptickým záchvatom a má videnia démonického charakteru. V r. 1976 po ročných pokusoch o exorcizmus zomiera, údajne na vyhladovanie a dehydratáciu. Prípad vyústí do súdu nad

Vo všeobecnosti rozlišujeme štyri fázy:

- moment vstupu (zlý prichádza maskovaným spôsobom, aby získal súhlas)
- mylné hodnotenie a zmena hodnôt
- rezignácia zo sebakontroly¹⁷

kňazom, ktorý vykonával exorcizmus, a nad jej rodičmi. Exorcista bol uväznený a odsúdený za to, že spôsobil smrť tohto dievčaťa.

Pred procesom rodičia poprosili úrady o povolenie exhumovať telo ich dcéry. Urobili tak na základe posolstva istej karmelitánskej rehoľníčky z Allgau v južnom Bavorsku. Táto rehoľníčka mala videnie, v ktorom jej bolo zjavené, že telo ich dcéry je stále nedotknuté, a že tento fakt dá nadprirodzený charakter jej prípadu. Oficiálny dôvod, ktorý uviedli rodičia v žiadosti o exhumáciu bol ten, že Anneliese bola pochovaná veľmi rýchlo a v lacnej rakve. Exhumovali ju 25. februára 1978 a vymenili rakvu. Oficiálna správa (ku dnešnému dátumu nespochybniteľná žiadnou autoritou) hovorí o tom, že telo bolo v rozklade. Anneliesin hrob sa po čase stal miestom, ku ktorému putujú ľudia zďaleka.

Film tento príbeh rozoberá svojím, americkým, spôsobom. Niektoré veci z pôvodného príbehu preberá presne, niektoré si prispôbuje.

Po tomto prípade sa biskupi v Nemecku veľmi zdráhali ustanoviť službu exorcistu. Po uväznení kňaza, vyšla kniha, ktorú napísal iný sudca. Tvrdí v nej, že sudca, ktorý súdil toho kňaza nemal žiadne právo odsúdiť ho, pretože nikdy nemôžeme urobiť jasný záver, čo bolo skutočnou príčinou smrti tohto dievčaťa: či to bolo priamo následkom exorcizmu alebo preto, že jej lekári nevedeli pomôcť a predávkovali ju liekmi. Kňaz sa k tomu to rozsudku nevyjadril a zdôvodnil to tým, že Božia záležitosť nepatrí pred súd.

Film Exorcista: Film preháňa, ale je postavený na skutočnej udalosti. Išlo o chlapca a bolo to v Holandsku. Film začína tým, že dievča menom Regan sa hralo s doskou „wika“ - v origináli „vui - ja“ (áno - áno, francúzske - nemecké). To áno je voči duchom. A skrze túto dosku komunikuje zo svojou zosnulou tetou a prosí ju, aby jej predala nejakú moc, ktorú ona mala. Okno sa otvára, dispozícia je prenesená a tak zlý duch má plné pole možností. Ak je v rodine špiritizmus, tak je potrebná vždy modlitba oslobodenia, aby to ten člen rodiny neťahal so sebou ďalej.

¹⁷ Diabol chce uviesť človeka do zmätku a poprevracáť hierarchiu hodnôt i jednotlivých zložiek ľudskej bytosti (dôležitejšie sú pocity ako vôľa, intuícia ako rozum a pod.). Ide o celú škálu nepríjemnosti a rozrušení. Človek prežíva veľký strach zo všetkého (fobie), je nepokojný. Vo vzťahoch je agresívny a hnevливý, voči blízkym prežíva nenávisť. Tam kde mal istotu, cíti sa dezorientovaný. Bojuje s veľmi silnými nutkavými myšlienkami, najmä na samovraždu a proti Bohu, alebo sexuálnymi a perverznými nutkaniami. Zvyčajne to začína malomyselnosťou a obviňovaním, falošným pocitom viny, pochybnosťami, pokúšaním k neposlušnosti, k vzbure, k svojvôli, vzbudzovaním žiadostivosti, zastrášaním (naliehanie zo strany iných v oblasti na, ktorú som citlivý). Zvlášť zlý útočí v oblasti praktizovania viery: človek nie je schopný sa modliť, čítať BS, sláviť Eucharistiu, je agresívny voči DS, prechováva nenávisť voči Bohu a svätým, jeho darom, nie je schopný sa sústrediť na modlitbu, počas modlitby ho napádajú rôzne nemravné myšlienky, počas modlitby sa začne triasť, kričať, syčať a vydávať čudné zvuky, krútiť a pod.

- úplné posadnutie.

Teda posadnutosť je tiež jeden zo spôsobov ako diabol útočí, ale oveľa vážnejšie pre nás je, keď spáchame ťažký hriech. Človek, ktorý je v stave ťažkého hriechu, je na tom horšie ako posadnutý. Prečo? Lebo u posadnutého človeka diabol má v moci len jeho telo, ale nemusí mať v moci jeho dušu. Človek v ťažkom hriechu otvára svoju dušu pre zlého.

Ako sa brániť ak je človek posadnutý?

Začať intenzívny DŽ nakoľko sme toho schopní: prijímať pravidelne sviatosť zmierenia a eucharistiu, autoexorcizmus, pravidelná osobná modlitba a čítanie BS, používanie svätej vody, soli, oleja, predmetov a pod.

Hľadať vstupnú bránu (platí to aj pri útlaku, sužovaní, napadaní): človek v duchovnom svete je domom, v ktorom chce prebývať Boh, ale aj zlý duch (porov. Mt 12, 43 - 45). Sme domom, ktorý má veľa okien a dverí. Musíme začať hľadať otvorené dvere či okno, alebo poškodenú stenu, aby sme ich zatvorili alebo opravili.

Čo môže byť vstupnou bránou?

- zotrúvanie v ťažkom hriechu (v sexuálnej oblasti)
- ťažké vnútorné zranenia (najmä z detstva)
- neodpustenie
- okultné praktiky (mágia, špiritizmus, veštenie)
- účasť v ezoterických sektách
- praktizovanie východných náboženstiev (nevyznávajú, že Ježiš je Boh)
- využívanie alternatívnej medicíny (liečitelia)
- prekliatie (nemusím vedieť) alebo samoprekliatie.¹⁸

Ak je to možné **exorcizmus** (vykonávanie exorcizmu nie je jednorazová záležitosť) a intenzívnu pomoc blízkeho človeka.

Záver

Démoni sú silnejší ako my, ale keď sa spojíme s Bohom, potom sme silnejší ako démoni a môžeme úspešne obstať vo všetkých pokušeniach: „*svoju silu hľadajte u*

¹⁸ Tieto skutočnosti Zlý môže, ale nemusí využiť na to, aby zaútočil na človeka. Teda nie vždy musí konať, ale to neznamená, že môžeme byť v týchto veciach ľahkovážni.

Pána, v jeho veľkej moci” (Ef 6, 10). Teda spoliehať sa na to, že Boh bude konať to, čo sľúbil, ak my budeme konať to, čo On požaduje, lebo naša sila je v tom, čo robí Boh, ak ho my poslúchame.

Keď **patríme Ježišovi**, zlý sa nás nemôže dotknúť, ale **bude proti nám bojovať**. Nezabúdajme však, že našou **prvoradou úlohou** nie je bojovať so Satanom, ale plniť Otcovu vôľu (porov. Rim 8, 29).

Spracoval: Imrich Degro